

MV – GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ
HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR
ODBORNÁ PŘÍPRAVA JEDNOTEK POŽÁRNÍ OCHRANY

Konspekt

1-1-08

POŽÁRNÍ TAKTIKA

Základy požární taktiky

Organizace a řízení zásahu

Obsah

1	ORGANIZACE A ŘÍZENÍ ZÁSAHU.....	3
1.1	ZÁKLADNÍ ZÁSADY	3
1.1.1	<i>Určení velitele zásahu</i>	<i>3</i>
1.1.2	<i>Právo přednostního velení</i>	<i>5</i>
1.1.3	<i>Oprávnění a úkoly velitele zásahu</i>	<i>6</i>
1.2	ÚKOLY HASIČŮ A OSTATNÍCH VELITELŮ NA MÍSTĚ ZÁSAHU	9
1.2.1	<i>Činnost hasičů na místě zásahu</i>	<i>10</i>
1.2.2	<i>Velitel jednotky PO.....</i>	<i>10</i>
1.2.3	<i>Velitel úseku, velitel sektoru.....</i>	<i>12</i>
1.2.4	<i>Spojení u zásahu.....</i>	<i>13</i>
1.3	ZÁVĚR.....	14
1.3.1	<i>Doporučená literatura.....</i>	<i>14</i>

1 ORGANIZACE A ŘÍZENÍ ZÁSAHU

1.1 Základní zásady

1.1.1 Určení velitele zásahu

Velitel zásahu

Velitel jednotky požární ochrany, která jako první dorazila na místo zásahu, se automaticky stává velitelem zásahu a v této funkci řídí činnost všech jednotek na místě zásahu, pokud funkci nepřevzal velitel jednotky s právem přednostního velení.

Právní předpis¹ podrobně stanoví zásady velení při zásahu a dává pravomoc řediteli hasičského záchranného sboru kraje (dále jen „HZS kraje“) nebo generálnímu řediteli HZS ČR nebo jejich zástupcům určit velitele zásahu odlišně od práva přednostního velení.

Ke změně velitele zásahu může dojít i při předání zásahu v době lokalizace veliteli jiné jednotky, který bude zabezpečovat například dohašování, úklidové práce, dozor na místě zásahu apod. Každá změna ve funkci velitele zásahu musí být ohlášena příslušnému operačnímu a informačnímu středisku.

Veliteli zásahu jsou **přímo** podřízeni:

- jeho vlastní jednotka, pokud nepředal u složitějšího zásahu její řízení jinému veliteli,
- náčelníka štábu, velitele průzkumné skupiny, velitele úseku, velitele sektoru a dalších hasičů, které určil jako svůj výkonný orgán, pokud jim neurčil jiného přímého nadřízeného²; hasiči uvedení ve zde vyjmenovaných funkcích jsou rovněž veliteli zásahu odpovědní za plnění rozkazů a pokynů, které jim uložil,
- velitelů jednotek, kromě těch, kteří byli zařazeni do podřízenosti velitele sektoru nebo velitele úseku³.

Hasiči na místě zásahu jsou přímo podřízeni svým velitelům jednotek a jejich prostřednictvím veliteli zásahu. S požadavky, informacemi a náměty se obrací na svého velitele jednotky.

Velitel zásahu je oprávněn vydat přímé rozkazy kterýmkoliv hasičům u zásahu, pokud hrozí nebezpečí z prodlení!

Velitel zásahu se označuje **vestou s nápisem „Velitel zásahu“ nebo červenou páskou s nápisem "VZ" na levé paži**. U zásahů s účastí více jednotek zřizuje velitelské stanoviště.

¹ Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., kterou se upravují podrobnosti organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění pozdějších předpisů

² § 26 odst. 6 písm. a) vyhlášky č. 247/2001 Sb.

³ § 26 odst. 6 písm. b) vyhlášky č. 247/2001 Sb.

Štáb velitele zásahu

Při soustředění velkého počtu sil a prostředků nebo při složitých či rozsáhlých zásazích vyžadujících nasazení i jiných záchranných a složek IZS a spolupráci orgánů, institucí nebo odborníků je velitel zásahu oprávněn zřídit **ŠTÁB VELITELE ZÁSAHU**. Štáb nepřebírá povinnosti velitele zásahu, ale je výkonným orgánem v těch činnostech, kterými jej velitel zásahu pověřil. Stanoviště štábu určí velitel zásahu, a to obvykle v místě velitelského stanoviště. Stanoviště štábu musí být **viditelně označeno nápisem „ŠTÁB“** a zabezpečeno proti neoprávněnému vstupu nepovolaných osob a před vlivem nepříznivých klimatických podmínek. Současně musí být zajištěn náhradní mobilní zdroj elektrické energie a prostředky k odstranění technických závad na zařízeních používaných pro činnost štábu.

Štáb v souladu s rozhodnutími velitele zásahu organizuje činnost jednotek na místě zásahu, je využíván při koordinaci složek IZS a připravuje rozhodnutí velitele zásahu. Štáb tvoří

- a) náčelník štábu,
- b) člen štábu pro spojení,
- c) člen štábu pro týl,
- d) člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu,
- e) člen štábu pro nasazení sil a prostředků,
- f) zástupci složek IZS, v případě zásahu v rámci IZS,
- g) pomocníci členů štábu ⁴.

Náčelník štábu a členové štábu jsou určeni k výkonu funkce ve štábu velitelem zásahu, který vedle náčelníka štábu do štábu vždy určí alespoň člena štábu pro týl a člena štábu pro spojení. Náčelníkovi a každému členu štábu může velitel zásahu určit pomocníky nebo jim přidělit síly a prostředky, pokud to vyžaduje plnění jim uložených úkolů. Pomocníkem člena štábu mohou být vedle hasičů i fyzické osoby a zástupci právnických osob, které při zásahu poskytují osobní nebo věcnou pomoc nebo se kterými jednotky nebo složky IZS na místě zásahu spolupracují ⁵.

Náčelník štábu odpovídá za činnost štábu. Navrhuje veliteli zásahu složení štábu, zastupuje velitele zásahu po dobu jeho nepřítomnosti a zajišťuje styk s veřejností na místě zásahu⁶. Zpravidla řídí úsek analýzy situace pro přípravu rozhodnutí velitele zásahu a úsek nasazení sil a prostředků, u rozsáhlých zásahů jmenuje velitel zásahu pro uvedené úseky členy štábu. Náčelník štábu je označen zvláštní vestou s nápisem „Náčelník štábu“ nebo červenou páskou s nápisem „NŠ“ na levé paži. Pomocníkem náčelníka štábu může být dokumentarista, analytik apod.

Člen štábu pro spojení zabezpečuje koordinaci spojení na místě zásahu mezi jednotkami a složkami IZS a spojení jednotek s příslušným operačním střediskem ⁷. Je označen zvláštní vestou s nápisem „Spojení“ nebo červenou páskou s nápisem „S“ na levé paži.

⁴ § 23 odst. 1 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

⁵ § 23 odst. 7 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

⁶ § 23 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

⁷ § 23 odst. 3 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

Člen štábu pro tyl organizuje materiální zabezpečení jednotek, včetně podmínek péče o hasiče a osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci podle § 18 zákona o požární ochraně, evidenci výdajů a nákladů na zásah a poskytování neodkladné péče osobám postiženým mimořádnou událostí⁸. Je označen zvláštní vestou s nápisem „Tyl“ nebo červenou páskou s nápisem „T“ na levé paži. Pomocníci člena štábu pro tyl mohou být hasiči zabezpečující speciální službu, evidenci výdajů a nákladů na zásah, ubytování, stravování, apod.

Člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu provádí analýzu situace na místě zásahu za účelem přípravy rozhodnutí velitele zásahu⁹. Je označen zvláštní vestou s nápisem „Analýza“ nebo červenou páskou s nápisem „A“ na levé paži.

Člen štábu pro nasazení sil a prostředků organizuje součinnost jednotek a složek IZS na místě zásahu a jejich evidenci¹⁰. Je označen zvláštní vestou s nápisem „Nasazení“ nebo červenou páskou s nápisem „N“ na levé paži.

Do štábu mohou být dále zařazeny fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými jednotky spolupracují na místě zásahu.

Vyžaduje-li analýza situace a postupu jednotek spolupráci odborníků, místní znalost technologie, místa zásahu apod., jmenuje velitel zásahu do štábu i uvedené odborníky jako pomocníky štábu.

O označení zástupců složek IZS a pomocníků zařazených do štábu rozhoduje velitel zásahu.

Sektory a úseky

Při velkém soustředění sil a prostředků, složitějším nebo rozsáhlém zásahu zřizuje velitel zásahu sektory s úseky nebo jen úseky určuje jejich velitele a úkoly, které mají být v daném sektoru nebo úseku plněny. Současně přiděluje síly a prostředky pro určený sektor nebo úsek, přičemž je oprávněn i rozdělit jednotku, určit vedoucí skupin nebo hasiče přidělit jiným velitelům.

1.1.2 Právo přednostního velení

Právo přednostního velení u zásahu umožňuje velitelům určitého druhu jednotky PO převzít řízení zásahu, avšak neukládá jim převzetí zásahu za povinnost. Výjimkou je případ, kdy stávající velitel zásahu nemůže ze závažných důvodů plnit své povinnosti a okolnosti znemožňují předání zásahu (např. pro zranění stávajícího velitele zásahu). V tomto případě nový velitel zásahu oznámí řízeným jednotkám převzetí funkce. Nepřevzetí řízení zásahu velitelem s právem přednostního velení, který se dostavil na místo zásahu, jej však nezbavuje spoluzodpovědnosti za správné vedení zásahu. Služebně nadřízený velitel, pokud velení u zásahu nepřevzal, není oprávněn zasahovat do činností a oprávnění velitele zásahu, byť služebně podřízeného.

⁸ § 23 odst. 4 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

⁹ § 23 odst. 5 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

¹⁰ § 23 odst. 6 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

Pokud velitel disponující právem přednostního velení toto právo uplatní a převezme zásah, musí se odstupující velitel převzetí podrobit a po převzetí nesmí zasahovat novému veliteli do řízení jednotek.

Právo přednostního velení u zásahu se řídí těmito pravidly:

- a) Velitel jednotky HZS okresu má přednost před **všemi veliteli** jednotek s výjimkou velitele jednotky HZS podniku v případě, že se jedná o požár v podniku, pro který byla zřízena jednotka HZS podniku. V takovém případě má právo přednostního velení velitel jednotky HZS podniku.
- b) Velitel jednotky SDH obce má přednost před **velitelem jednotky SDH podniku** s výjimkou případu, že se jedná o požár v podniku, pro který byla zřízena jednotka SDH podniku. V takovém případě má právo přednostního velení velitel jednotky SDH podniku.
- c) Při zásahu dvou a více jednotek téhož druhu přebírá velení velitel místně příslušné jednotky; to neplatí, jestliže tato jednotka neprovádí činnost na místě zásahu nebo pokud se velitelé dohodnou jinak.

Velitel předávající řízení zásahu je povinen sdělit přebírajícímu veliteli informace o plněném úkolu a cíli činnosti jednotek. Řízeným jednotkám oznamuje předání funkce. Přebírající velitel oznamuje předávajícímu, zda funkci převzal, jinak není oprávněn funkci vykonávat.

1.1.3 Oprávnění a úkoly velitele zásahu

Velitel zásahu při řízení jednotky při požárním zásahu, záchranných pracích při živelních pohromách, záchranných pracích při mimořádných událostech, pokud jsou bezprostředně ohroženy lidské životy nebo hrozí značná škoda a při plnění úkolů civilní ochrany a ochrany obyvatel má právo¹¹:

- požádat o osobní pomoc fyzickou osobu¹²,
- požádat o věcnou pomoc fyzické nebo právnické osoby; zejména o dopravní prostředky, zdroje vody, spojová zařízení a jiné věci ke zdolání požáru nebo provedení záchranných prací¹³,
- vstoupit na nemovitosti k provedení opatření nutných ke zdolání požáru nebo k zamezení jeho šíření, provedení záchranných prací a v případě potřeby nařídit v příslušném rozsahu vlastníkově (správci, uživateli) zejména vyklizení pozemku, odstranění staveb, jejich částí nebo porost¹⁴,
- nařídit v souvislosti se zdoláváním požáru nebo při cvičení jednotky, aby se z místa zásahu vzdálily osoby, jejichž přítomnost není potřebná, nebo aby se podřídily jiným omezením nutným k úspěšnému provedení zásahu¹⁵,
- nařídit provedení nutných opatření směřujících k odstranění nebezpečí opětovného vzniku požáru. O nařízených opatřeních neodkladně

¹¹ § 70 odst. 1 písm. a) a b) a odst. 5 a § 92 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹² § 18 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 203/1994 Sb.

¹³ § 19 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 203/1994 Sb.

¹⁴ § 22 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ § 88 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

informuje orgán vykonávající státní požární dozor¹⁶. Velitel zásahu nařizuje nutná opatření při předání místa zásahu,

- odvolat
 - velitele jednotky nebo hasiče, které určil jako svůj výkonný orgán (např. náčelníka štábu, velitele úseku, velitele průzkumné skupiny), pokud nemohou plnit nebo neplní své úkoly a současně určit jejich nástupce,
 - z místa zásahu jednotku, která neplní svoje úkoly nebo jestliže její síly a prostředky nejsou potřebné¹⁷; totéž se přiměřeně týká hasičů, kteří splnili úkol,
- rozdělit jednotku, určit vedoucí skupin a začlenit osoby poskytující osobní a věcnou pomoc do jednotky. Nad činností těchto osob musí být zajištěn odborný dohled a musí být vybaveny osobními ochrannými prostředky¹⁸,
- rozhodnout o nedodržení technických parametrů požární techniky a věcných prostředků, jestliže hrozí nebezpečí z prodlení při záchraně života osob¹⁹,
- na nezbytnou dobu záchranu osob, zvířat nebo majetku přerušit v případě, kdy již nelze, ani přes vynaložení všech dostupných sil a prostředků, osoby, zvířata nebo majetek zachránit anebo pokračování v zásahu by bezprostředně ohrožovalo život zasahujících hasičů²⁰,
- ukončit nasazení jednotek v případě, že by zdolávání požáru osamoceně stojícího objektu (např. stohu nebo skladu píce) bylo s ohledem na charakter požáru nevhodné a průzkumem bylo potvrzeno, že nejsou ohroženy životy osob nebo zvířat, případně by zásahem mohlo dojít k neúměrným ekonomickým škodám a škodám na životním prostředí; při tom musí velitel zásahu zajistit ochranu okolí hořícího objektu před rozšířením požáru²¹.

Zásah složek IZS

Velitel zásahu je dále při provádění záchranných a likvidačních prací při zásahu několika složek IZS oprávněn:

- zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídít, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídít evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět,
- nařídít bezodkladné provádění nebo odstraňování staveb, terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých mimořádnou událostí,
- vyzvat právnické osoby nebo fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci,
- zřídit štáb jako svůj výkonný orgán a určit náčelníka a členy štábu. Členy štábu jsou zejména velitelé a vedoucí složek IZS. Členy tohoto

¹⁶ § 88 odst. 1 písm. b) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

¹⁷ § 26 odst. 7 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

¹⁸ § 26 odst. 8 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

¹⁹ § 26 odst. 9 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

²⁰ § 14 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

²¹ § 15 odst. 3 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

štábu mohou být dále fyzické osoby a zástupci právnických osob, se kterými složky IZS spolupracují nebo které poskytují osobní nebo věcnou pomoc,

- rozdělit místo zásahu na sektory, popřípadě úseky a stanovit jejich velitele, kterým je oprávněn ukládat úkoly; rozhodovat o přidělování sil a prostředků do podřízenosti velitelů sektorů a úseků²².

Velitel zásahu prokazuje svá oprávnění vůči fyzickým nebo právnickým osobám a hasičům svým označením.

Úkoly velitele zásahu

Velitel zásahu plní při řízení požárního zásahu a záchranných pracích následující úkoly:

- řídí průzkum, vyhodnocuje situaci a s ohledem na získané poznatky organizuje soustředování a nasazování jednotek,
- kontroluje a vyhodnocuje účinnost zásahu a plnění svých rozkazů a pokynů,
- rozhoduje o zahájení a ukončení činnosti k záchraně osob, zvířat a majetku a určí, které osoby, která zvířata nebo který majetek budou zachráněny přednostně,
- organizuje součinnost zasahujících jednotek a jejich spolupráci s těmi, kteří poskytují osobní a věcnou pomoc,
- organizuje spojení v místě zásahu a spojení s příslušným operačním střediskem a odpovídá za úplnost a správnost předávaných informací,
- v případě potřeby zřídí štáb, označí velitelské stanoviště a přiděluje do úseků, popřípadě sektorů síly a prostředky jednotek nebo složek IZS,
- zajišťuje týlové zabezpečení jednotek,
- zajišťuje podávání informací o zásahu sdělovacím prostředkům a veřejnosti,
- organizuje poskytování informací příbuzným osob, které byly postiženy následky požáru nebo mimořádné události,
- organizuje opatření k zamezení vstupu nepovolaných osob na místo zásahu,
- vyhodnocuje zásah a zpracovává zprávu o zásahu²³,
- v místě zásahu, kde se předpokládají účinky požáru nebo mimořádné události, zabezpečuje ve spolupráci s příslušným operačním střediskem, správními úřady a obcemi:
 - provedení průzkumu šíření účinků požáru nebo mimořádné události,
 - informování obyvatelstva na území ve směru šíření požáru nebo mimořádné události, která by je mohla ohrozit svými účinky,
 - evakuaci obyvatelstva nebo jeho ochranu před nebezpečím, nelze-li evakuaci uskutečnit,
 - vyhledání bezprostředně ohrožených osob,
 - ošetření zraněných osob,
 - regulaci volného pohybu osob a dopravních prostředků v místě zásahu,

²² § 19 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

²³ § 26 odst. 1 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

- střežení evakuovaného území a majetku,
- odstranění staveb a porostů, provedení terénních úprav za účelem zmírnění nebo odvrácení rizik vzniklých požárem nebo mimořádnou událostí²⁴.
- může prostřednictvím příslušného operačního střediska žádat o
 - regulaci dopravy na trasách odsunu zraněných do zdravotnických zařízení nebo na trasách, po kterých jsou přepravovány síly a prostředky jednotek,
 - zabezpečení náhradního ubytování pro postižené,
 - zabezpečení zdravotní péče, hygienické a protiepidemické péče a sociální a duchovní péče pro postižené, nemocné a zraněné,
 - provedení sanace a dekontaminace zasaženého území,
 - stanovení hygienických a veterinárních opatření²⁵,
- za účelem snížení rizika ohrožení života a zdraví zasahujících hasičů
 - analyzuje informace o nebezpečí na místě zásahu,
 - rozděljuje místo zásahu na zóny s charakteristickým nebezpečím a stanoví odpovídající režim práce a způsob ochrany,
 - dbá, aby požadavky kladené na jednotky odpovídaly jejich vybavení požární technikou a věcnými prostředky a cíl jejich činnosti při zásahu byl stanoven s přihlédnutím ke konstrukci zachraňovaných objektů, charakteru technologických procesů probíhajících v těchto objektech a chemickým vlastnostem vznikajících nebo skladovaných látek, pokud jsou známy,
 - vytváří podmínky pro obnovu fyzických sil hasičů na místě zásahu, zajištění minimálních podmínek péče o zasahující hasiče a osoby poskytující osobní a věcnou pomoc²⁶:
 1. ochranné nápoje, vyžaduje-li zásah použití speciálních ochranných prostředků v nepřetržitě délce 30 minut nebo provádí-li se zásah za extrémních povětrnostních podmínek nejméně 2 hodiny,
 2. stravování, jde-li o práci při zásahu trvající nepřetržitě nejméně 5 hodin,
 3. vhodné místo pro odpočinek, případně ubytování, trvá-li práce při zásahu déle než 12 hodin.

1.2 ÚKOLY HASIČŮ A OSTATNÍCH VELITELŮ NA MÍSTĚ ZÁSAHU

Základní úkoly hasičů, velitele sektoru, velitele úseku, velitele jednotky i každého hasiče na místě zásahu jsou stanoveny vyhláškou č.247/2001 Sb.

²⁴ § 26 odst. 3 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

²⁵ § 26 odst. 4 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

²⁶ § 26 odst. 5 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

1.2.1 Činnost hasičů na místě zásahu

Hasiči na místě zásahu:

- **plní rozkazy a pokyny příslušných velitelů.** Na místě zásahu jsou hasiči podřízeni svým velitelům jednotek a jejich prostřednictvím veliteli bojového úseku a veliteli zásahu. Při nebezpečí z prodlení může hasičům vydat velitel úseku nebo velitel zásahu rozkaz přímo.
- **dodržují pravidla spojení.** V jednotce musí být zabezpečeno dodržování podmínek radioprovozu v souladu s Řádem spojové služby v PO i dalších dohodnutých způsobů spojení a signálů.
- **provádějí průzkum v místě svého nasazení a zjištěné poznatky hlásí příslušnému veliteli.** Tím je zajištěna zásada nepřetržitého průzkumu i přenos informací o důležitých skutečnostech k veliteli.
- **dbají na svoji bezpečnost a bezpečnost ostatních hasičů, používají přidělené osobní ochranné pracovní prostředky.** Je zcela samozřejmé, že v prostředí požářiště dbají hasiči maximální opatrnosti a neprodleně varují své kolegy před hrozícím nebezpečím. Hasič je povinen používat osobní ochranné prostředky v souladu s vnitřními předpisy nebo nařízeními. Příslušný velitel je oprávněn podle situace nařídit i použití společných ochranných prostředků, tj. prostředků, které nejsou přiděleny trvale jedné osobě, ale může je použít kdokoli z jednotky (např. lékařské rukavice proti infekci, dýchací přístroj, oblek proti žáru apod.). Dále je tento velitel oprávněn povolit s ohledem na specifiku zásahu odložení určitých osobních ochranných prostředků, které nejsou u zásahu nezbytně nutné.
- **využívají všech svých znalostí, zkušeností a technických možností požární techniky, věcných prostředků a zařízení požární ochrany,**
- **nepoužívají osobní doplňky, které mohou při náhlých a extrémních vlivech prostředí ohrozit jejich zdraví (např. náramky, řetězy, náušnice).**

1.2.2 Velitel jednotky PO

Velitel jednotky PO je na místě zásahu podřízen veliteli úseku. Pokud úsek není zřízen, je podřízen veliteli zásahu. Veliteli jednotky jsou přímo podřízeni hasiči v jednotce, pokud velitel zásahu neurčil jinak.

Oprávnění velitele jednotky

- 1) Velitel jednotky má právo:
 - požádat o osobní pomoc fyzickou osobu²⁷,
 - požádat o věcnou pomoc fyzickou nebo právnickou osobu; zejména o dopravní prostředky, zdroje vody, spojová zařízení a jiné věci ke zdolání požáru nebo provedení záchranných prací²⁸,
 - nařídit v souvislosti se zdoláváním požáru nebo při cvičení jednotky, aby se z místa zásahu vzdálily osoby, jejichž přítomnost není

²⁷ § 18 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 203/1994 Sb.

²⁸ § 19 zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 203/1994 Sb.

potřebná nebo aby se podřídily jiným omezením nutným k úspěšnému provedení zásahu²⁹,

- nařídit provedení nutných opatření směřujících k odstranění nebezpečí opětovného vzniku požáru. O nařízených opatřeních neodkladně informuje orgán vykonávající státní požární dozor³⁰,
- velitel jednotky může odvolat z místa zásahu hasiče, který nemůže plnit nebo neplní svoje úkoly nebo jestliže mu neočekávané závažné okolnosti jejich plnění znemožní. O odvolání hasiče je povinen informovat velitele úseku či sektoru nebo, není-li sektor zřízen, tak velitele zásahu³¹,
- převzít řízení zásahu, pokud se jedná o velitele jednotky s právem přednostního velení³².

Úkoly velitele jednotky

Velitel jednotky

- ohlásí ihned veliteli zásahu příjezd jednotky a množství sil a prostředků jednotky,
- podává veliteli úseku či sektoru nebo, není-li úsek či sektor zřízen, tak veliteli zásahu průběžně informace o plnění úkolů a o situaci na místě zásahu; v případě bezprostředního ohrožení života osob je oprávněn změnit rozhodnutí nadřízeného,
- zpracovává dílčí zprávu o zásahu³³.
- za účelem snížení rizika ohrožení života a zdraví hasičů jednotky
 - shromažďuje informace o nebezpečí a provádí jejich ověřování na místě zásahu jednotky,
 - rozděluje místo zásahu jednotky na zóny s charakteristickým nebezpečím a stanovuje odpovídající režim práce a způsob ochrany hasičů,
 - upozorní velitele úseku či sektoru nebo, není-li velitel úseku či sektoru určen, tak velitele zásahu, pokud požadavky kladené na jednotku neodpovídají jejímu vybavení požární technikou a věcnými prostředky požární techniky a pokud při stanovení cíle činnosti jednotky při zásahu nebylo přihlédnuto ke konstrukci zachraňovaných objektů, charakteru technologických procesů probíhajících v těchto objektech a chemickým vlastnostem vznikajících nebo skladovaných látek,
 - dbá, pokud to situace na místě zásahu umožňuje, aby při nebezpečných činnostech, jakými jsou například průzkum, práce v prostředí nebezpečných látek, práce ve výškách a hloubkách, byli hasiči jištěni navzájem nebo jiným hasičem,
 - dbá u zasahujících hasičů na používání předepsaného standardního vybavení osobními ochrannými pracovními prostředky a věcnými prostředky požární ochrany proti

²⁹ § 88 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

³⁰ § 88 odst. 1 písm. b) zákona č. 133/1985 Sb., ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

³¹ § 28 odst. 3 vyhlášky č. 247/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.

³² § 22 odst. 1 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

³³ § 28 odst. 1 vyhlášky č. 247/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.

působení nebezpečných látek, zejména chemických, radioaktivních a infekčních³⁴.

- nemůže-li velitel jednotky vykonávat oprávnění a plnit své úkoly a povinnosti musí bezodkladně určit svého zástupce, kterému řízení jednotky předá,
- před odjezdem z místa zásahu³⁵:
 - osobně předá nadřízenému veliteli úseku nebo veliteli zásahu dílčí zprávu o zásahu nebo dohodne jiný způsob předání této zprávy,
 - ohlásí veliteli zásahu odjezd z místa zásahu, následně odjezd oznámí i určenému operačnímu a informačnímu středisku,
 - určí trasu jízdy z místa zásahu, pokud není jednotce tato trasa stanovená operačníma informačním střediskem.

1.2.3 Velitel úseku, velitel sektoru

Při soustředění většího množství sil a prostředků a při organizačně složitým nebo rozsáhlém zásahu anebo při zásahu v rámci integrovaného záchranného systému může velitel zásahu zřídit jednotlivé úseky a určit velitele úseků. Zřídí-li velitel zásahu úseky, stanoví úkoly, které budou úseky plnit a vyčlení pro plnění těchto úkolů potřebné síly a prostředky. Pro několik úseků může velitel zásahu zřídit společný sektor a určit jeho velitele. Velitele úseku, sektoru určí velitel zásahu zpravidla z některého velitele jednotky nebo vedoucího další složky IZS. Pokud nestanoví velitel zásahu jinak, jsou hasiči přímo podřízeni svým velitelům jednotek. Velitelé jednotek jsou podřízeni veliteli úseku, veliteli sektoru a veliteli zásahu. Při nebezpečí z prodlení může velitel úseku, velitel sektoru nebo velitel zásahu vydat hasičům rozkaz nebo pokyn přímo³⁶.

Zřízení úseku, případně sektoru, usnadňuje veliteli zásahu řízení zásahu, zaručuje bezprostřednější reakci nasazených sil a prostředků na vzniklou situaci včetně soustředěnější práce několika jednotek pro splnění společného specifického úkolu. Úseky se zřizují zejména když:

- jejich zřízení vyžaduje z hlediska řízení zásahu členitost nebo rozsáhlost objektu,
- je prováděna určitá charakteristická činnost v určitém místě zásahu vyžadující specifické řízení nebo stejný postup několika jednotek nebo dalších složek IZS.

Velitel úseku je na místě zásahu podřízen veliteli zásahu nebo veliteli sektoru, pokud byl sektor zřízen³⁷. Úkoly velitele sektoru ve svěřeném sektoru jsou obdobné jako úkoly velitele úseku³⁸.

Velitel úseku je označen zvláštní vestou s nápisem „Velitel úseku“ nebo červenou páskou s nápisem „VU“. Velitel sektoru je označen vestou s

³⁴ § 28 odst. 2 písm. e) vyhlášky č. 247/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 226/2005.

³⁵ ML č. 11/O.

³⁶ § 21 odst. 3 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

³⁷ § 27 odst. 1 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

³⁸ § 27 odst. 4 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

nápisem „Velitel sektoru“ nebo červenou páskou s nápisem „VS“. Označení páskou se nosí na levé paži.

Úkoly a postup činnosti

Velitel úseku³⁹:

- prostřednictvím velitelů jednotek řídí jednotky zařazené do úseku,
- organizuje podle rozhodnutí velitele zásahu průzkum a vyhodnocuje situaci v úseku; v případě bezprostředního ohrožení života osob je oprávněn změnit rozhodnutí velitele zásahu,
- podává veliteli zásahu informace o plnění úkolů a o situaci v úseku,
- řídí zásah sil a prostředků v úseku a spolupráci při poskytování osobní a věcné pomoci,
- kontroluje činnost jednotek při zásahu a plnění svých rozkazů a pokynů,
- udržuje spojení s velitelem zásahu a s podřízenými jednotkami.
- Velitel úseku za účelem snížení rizika ohrožení života a zdraví zasahujících hasičů⁴⁰:
 - analyzuje informace o nebezpečí v úseku a provádí jejich ověřování,
 - určí jednotkám úkoly tak, aby odpovídaly vybavení hasičů v úseku, respektuje zvláštnosti místa zásahu, zejména technologii, konstrukční a dispoziční řešení objektů a vlastnosti přítomných nebo vznikajících látek,
 - oznamuje veliteli zásahu poznatky o situaci v úseku.

Pokud nastane situace, která vyžaduje odvolání jednotky nebo naopak zvýšení počtu jednotek v úseku apod., řeší velitel úseku uvedenou potřebu s velitelem zásahu, resp. velitelem sektoru, je-li sektor zřízen.

Velitel úseku po zrušení úseku předá veliteli zásahu nebo náčelníkovi štábu dílčí zprávy o zásahu jednotek zařazených v úseku, případně dohodne jiný způsob předání.

1.2.4 Spojení u zásahu

Při řízení zásahu velitel zásahu a jemu podřízení velitelé sektorů, úseků a velitelé jednotek organizují spojení. Na veliteli zásahu je, jaké všechny možnosti spojení pro daný případ zásahu použije. Ve většině případů půjde o radiové spojení, kde je nutné dodržovat Řád spojové služby v PO, lze však využít celou škálu počínaje spojkou a konče použitím mobilních telefonů.

Pokud to technické prostředky umožní, oznámí velitel jednotky, která se dostavila na místo zásahu jako první, operačnímu a informačnímu středisku nebo příslušnému místu, které ji vyslalo, příjezd na místo zásahu a potvrdí nebo upřesní místo zásahu.

S obsahem informací odesílaných na operační a informační středisko nebo příslušné místo, které jednotku vyslalo, vyslovuje souhlas velitel zásahu.

³⁹ § 27 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

⁴⁰ § 27 odst. 3 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

Velitel zásahu zabezpečuje průběžné informování příslušného operačního a informačního střediska o:

- situaci na místě zásahu,
- potřebě sil a prostředků, popřípadě jiné pomoci,
- změně v osobě velitele zásahu,
- příjezdu jednotek požární ochrany a složek IZS na místo zásahu,
- činnosti jednotek a složek integrovaného záchranného systému,
- zásadní změně situace na místě zásahu včetně zranění nebo usmrcení hasičů nebo postižených osob,
- době lokalizace a likvidace požáru nebo ukončení záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech, předání místa zásahu,
- odjezdu jednotek z místa zásahu.

Pro potřeby zpracování dokumentace o zásahu, je pro zjednodušení činnosti velitele zásahu při zpracovávání Zprávy o zásahu výhodné předávat i celou řadu dalších informací (např. příjezd ZPP, přítomnost majitele apod.).

V případě tísňové zprávy (např. v objektu došlo k výbuchu v době, kdy se tam pohyboval velitel zásahu) **a hrozí-li nebezpečí z prodlení při přivolání pomoci, podává informaci spojenou se žádostí o pomoc hasič udržující spojení se základnou jednotky i bez souhlasu velitele zásahu.**

1.3 ZÁVĚR

1.3.1 Doporučená literatura

1. *Zákon č.133/85 Sb. o požární ochraně ve znění pozdějších předpisů*
2. *Vyhláška č.247/2001 Sb., organizaci a činnosti jednotek požární ochrany*
3. *Bojový řád jednotek požární ochrany*

Organizace a řízení zásahu

Dr. Ing. Zdeněk Hanuška

Konspekty odborné přípravy jednotek požární ochrany

Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, roku 2008, s příspěvím státní dotace Ministerstva vnitra – Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

Vytiskl Tiskárna Kleinwächter Frýdek - Místek

2. aktualizované vydání

Publikace neprošla jazykovou úpravou

ISBN: 80-86111-46-6